

Управління культури
Черкаської обласної державної адміністрації
КЗ «Обласна універсальна наукова бібліотека
імені Тараса Шевченка»
Черкаської обласної ради

Волонтерство і бібліотеки : з досвіду роботи б-к Драбів. району / КЗ
«ОУНБ імені Тараса Шевченка» Черкаської обласної ради; уклад.
К.О.Малород, О.В.Мазур; опрац. Т.В.Горда. – Черкаси, 2013. – 8с.

Волонтерство і бібліотеки

(З досвіду роботи бібліотек
Драбівського району)

Підготували:

К.О.Малород, пров.методист
Драбівської РБ

О.В.Мазур, пров.бібліотекар
Драбівської РБ

Опрацювала

Т.В.Горда, гол. бібліотекар
НМВ ОУНБ

Редактор

А.С.Круглякова

Відповідальний за випуск

К.С.Бугаєнко

Комп'ютерний набір

Т.В.Горда

Черкаси -2013

Підписано до друку 16.08.2013.Тир35 Ксерокс ОУНБ ім. Тараса Шевченка

Волонтерство – важливий елемент громадянського суспільства, це безоплатна, свідома, добровільна діяльність на користь інших. Будь-хто свідомо і безкорисливо може працювати на користь інших і називатися волонтером.

Волонтери в бібліотеці – це добровольці, які безкоштовно беруть участь у роботі бібліотек, набувають навичок та розширюють коло спілкування, ознайомлюються з азами бібліотечної роботи, надають допомогу незахищеним верствам населення.

Одним із напрямків діяльності бібліотек Драбівського району є обслуговування незахищених груп населення, інвалідів, осіб похилого віку. Специфіка бібліотечного обслуговування цієї категорії полягає в тому, що вони уразливіші, гостріше потребують простого людського спілкування і співчуття. Тому працівники бібліотек завжди в пошуку оптимальних шляхів і підходів у роботі з такими громадянами. Важливого значення набуває уважне ставлення до потреб та запитів користувачів, і при зустрічах, у бесідах постійно проводиться вивчення їх читацьких уподобань.

У районній бібліотеці розроблено просту і доступну анкету «Про що ви любите читати?» та проведено міні-опитування. Виявилось, що респонденти із цікавістю та задоволенням взяли участь у опитуванні. Це сприяло глибшому пізнанню читацьких уподобань, поглибленню зв'язків бібліотеки з користувачами, що, у свою чергу, сприяло виробленню нових ідей та підходів у спілкуванні.

Серед потенційних користувачів є особи, які, внаслідок свого фізичного стану не можуть відвідувати бібліотеку (хворі, з обмеженим фізичними можливостями). Співпраця районної бібліотеки із соціальною службою, допомогла виявити та взяти на облік мешканців цієї категорії, налагодити обслуговування вдома. Таку функцію виконують працівники бібліотеки, соціальної служби, книгоноші бібліотеки та волонтери з числа місцевих жителів.

Потреба в обслуговуванні окремих користувачів за місцем проживання сприяла впровадженню в районній бібліотеці безкоштовної послуги, яка дістала назву **«Бібліотечна швидка допомога»** – оперативна доставка книг додому. Вона надається, в першу чергу, людям, які потребують духовної підтримки. Замовлення на книги виконуються терміново, в той час, коли виникає потреба. Візити добровольців «Швидкої допомоги» не лише забезпечують обмін книг, а й неодмінно супроводжуються бесідами, рекомендаціями, міні-диспутами з прочитаного, інформацією про новинки, що з'явилися в фонді бібліотеки. До

числа учасників «Швидкої допомоги» залучаються активні постійні користувачі бібліотеки.

Сучасні умови життя суспільства спонукають бібліотечних працівників до пошуку інноваційних форм у обслуговуванні користувачів. У сільських бібліотеках : Вершинозгарській, Демківській, Мехедівській, Михайлівській, Рождествинській, Павліщанській апробовано таку форму як **«Бібліоекспрес»**, яка працює в режимі швидкого обслуговування з використанням мобільного зв'язку та волонтерів. На телефонний запит користувачів працівники бібліотеки готують відповідну літературу, добірки періодики, а учні 7 - 9 класів здійснюють доставку замовленого.

У районній та Шрамківській бібліотеках обслуговування одиноких пристарілих здійснюють працівники соціальної служби, які є одночасно і волонтерами бібліотек.

У невеликих за чисельністю населених пунктах району, де відсутні стаціонарні бібліотеки, мешканців обслуговують шляхом книгоношення. Так при Коломицькій, Ленінській, Перервинцівській, Яворівській сільських бібліотеках діє **«Бібліо-служба»** що здійснює обслуговування вдома – обмін літератури, доставка преси, бесіди про книги, інформація про нові надходження, вивчення інтересів читачів, прийом замовлення на книги.

Великохутірською сільською бібліотекою обслуговуються жителі с. Антипівка, що не має бібліотеки. Тут проживають 40 осіб пенсіонерів та дачників. Серед місцевих мешканців проведено бліц-опитування та міні-анкетування «Про що ви любите читати?». Жителька цього села В.Г.Стрелецька, активна читачка бібліотеки, щомісячно, як волонтер, здійснює обслуговування своїх односельчан.

Серед кола постійних читачів Бирлівської сільської бібліотеки сформувався бібліотечний актив **«Друзі»**, який об'єднав зацікавлених осіб. Цей колектив надає допомогу бібліотеці майже у всіх її справах. На добровільних засадах жінки активно сприяють у організації культурно-масових заходів. За їх участі проведено вечір-зустріч «Ой, Афганістан, Афганістан», літературно-музичну композицію «Берегині роду людського», театралізоване свято «Ой, на Івана, та й на Купала».

Вони надають посильну допомогу у проведенні переобліку бібліотечного фонду, реставрації книг, у бібліотечних акціях, опитуваннях місцевих мешканців. Безкорислива допомога є запорукою зростання іміджу бібліотеки се-

ред населення, оскільки сприяє поширенню реклами серед родини, друзів, знайомих.

Районна бібліотека працює в тісній співпраці з органами влади, освітянськими та медичними установами, «Асамблеєю інвалідів Драбова», первинною ветеранською організацією. Члени ветеранської ради надають допомогу та беруть безпосередню участь у проведенні масових заходів. За їх ініціативи проведено вечори-пошанування з нагоди Дня Перемоги та Міжнародного дня інвалідів. У бібліотеці відбулося вшанування жінок-інвалідів, облаштовано виставку робіт осіб з обмеженими фізичними можливостями.

Активно підтримує зв'язки з бібліотекою Заслужений майстер народної творчості, художник-графік Іван Деркач. Щорічно у приміщенні бібліотеки влаштовується вернісаж картин майстра і всі бажаючі можуть ознайомитися з його творчим доробком.

За ініціативи користувачів у районній та Білоусівській сільській бібліотеках запроваджено нову форму роботи - **«Народну пошту»**. Зміст її роботи полягає в тому, що всі бажаючі жителі міста чи сільського населеного пункту можуть безкоштовно передавати бібліотекам періодичні видання, які придбані для власних потреб. Зокрема, начальником відділу культури райдержадміністрації С.І. Орел передано для районної бібліотеки понад 200 журналів, які користуються попитом серед читачів. У Білоусівській СБ, використовуючи «Народну пошту» зібрано 170 журналів.

Досвід організації роботи «Народної пошти» ще досить незначний, але набув поширення і серед інших бібліотек, оскільки має очевидні переваги – в період обмеженої передплати видань користувачі мають безкоштовний доступ до цікавої преси.

У районі вже декілька років триває акція «Подаруй бібліотеці книгу». Крім шанувальників книги та бібліотеки, меценатів, спонсорів, активних користувачів дарувальниками літератури є також місцеві установи, організації. Серед них : Укртелеком, Драбівське поліграфічне відділення, районна газета «Драбівщина». Не стоять осторонь цієї акції і депутати районної ради, які активно відгукнулися та подарували книги зі своїх власних бібліотек.

Активна читачка Шрамківської СБ для дорослих О.І.Іщенко подарувала 110 книг. Протягом останніх років, за період дії акції, фонди бібліотек району поповнилися більше ніж на 2000 примірників.

Соціальна служба для молоді, державне управління юстиції, товариство Червоного хреста щоквартально проводять презентації літератури після

чого, для кожної сільської бібліотеки ними передаються комплекти літератури з питань правознавства, популяризації здорового способу життя, професійної орієнтації молоді та інші.

Одним із важливих питань організації бібліотечного обслуговування є збереження наявного бібліотечного фонду, особливо тієї частини літератури, яка користується підвищеним попитом серед користувачів. Оскільки при бібліотеках відсутні майстерні по ремонту книг до цієї справи також залучаються добровільні помічники.

Таким став активний читач районної бібліотеки, шанувальник книг А.Лагутін, який впродовж декількох років допомагає в їх ремонті. Завдяки його безкорисливій праці відреставровано майже всю літературу у м'яких обкладинках, яка користується попитом у читачів.

У більшості бібліотек активними помічниками з ремонту книг є наймолодші користувачі – учні 2 - 3 класів. Волонтерами-помічниками Шрамківської дитячої, Гречанівської, Ковалівської, Погребської сільських бібліотек стали учні шкільних навчальних закладів. Тут діють «Книжкові лікарні», де щомісячно діти спільно з працівниками бібліотек реставрують книги, повертаючи їм «нове життя». Крім цього вони виготовляють книги-саморобки, які дарують бібліотеці. Покоління дітей змінюється, а традиції, вироблені роками, залишаються.

Учні молодших класів, що є читачами Драбово-Барятинської №1, Михайлівської, Перервенцівської сільських бібліотек відвідують дитячі садки з добірками літератури для наймолодших. Під час таких зустрічей обов'язковими є голосні читання дитячих творів, казок. Такі акції сприяють залученню дошкільнят до читання, а також сприяють вихованню в учнів відповідальності за доручену їм літературу.

Бібліотеки Драбівщини активно впроваджують сучасні інформаційні технології. У роботі з користувачами використовують комп'ютерну техніку, яка нараховує 15 одиниць. Відвідувачі районної бібліотеки користуються послугами Інтернет-центру. Але значна їх частина не має достатніх практичних навиків роботи на комп'ютері.

Допомогти в цьому виявив бажання активний читач бібліотеки, місцевий підприємець Ігор Балюра. Волонтер завжди готовий надати допомогу в освоєнні комп'ютерної техніки. Використовуючи особисті знання, практичний досвід, він запровадив у бібліотеці «Інформаційний скаутінг»: надає допомогу бібліотечним працівникам, користувачам щодо навиків орієнтування в інфор-

маційному просторі, пошуку в Інтернет-мережі, створення електронної адреси, спілкування через Skype, встановлення програмного забезпечення та інше.

Бібліотеки Драбівщини активно співпрацюють з місцевими громадами, намагаються бібліотечними засобами забезпечити їхні потреби. Місцеві мешканці з розумінням ставляться до проблем бібліотек. Особливо активні з них стають їх волонтерами. Працівники бібліотек створюють сприятливі умови для діяльності добровольців, забезпечують їх необхідною інформацією, надають консультації. Волонтерський рух у бібліотеках з кожним роком набуває більшого значення, популяризується та поширюється серед населення.

Волонтери районної бібліотеки завжди готові прийти на допомогу.

«Бібліотечна швидка допомога»

Шановні користувачі!

Драбівська районна бібліотека, дбаючи про здоров'я драбів'ян, нагадує, що для людей похилого віку та людей з обмеженими можливостями в бібліотеці функціонує «Бібліотечна швидка допомога» (послуга книгоношення).

Якщо, враховуючи ваш поважний вік, або стан здоров'я, ви особисто не можете відвідати бібліотеку, ми доставимо до вашого дому замовлення на книги, періодику абсолютно безкоштовно.

Телефонуйте за номером 3-04-01 і залиште ваші дані!

П.І.П. _____

Вік _____

Адреса _____

Телефон _____

Видавець: КЗ «ОУНБ імені Тараса Шевченка»
18000м.Черкаси, вул. Байди-Вишневецького, 8
Електронна адреса: ounb@library.ck.ua
Науково-методичний відділ: metod@library.ck.us